

طبیعت گردی شکار و تیراندازی

و گزیده‌هایی از خاطرات نویسنده
رکوردها و رکوردهای شکار در ایران

دکتر امیرحسین مهری

بهار ۱۳۹۳

شماره سریال

سرشناسه: مظهری، امیرحسن، ۱۳۲۸-
عنوان و نام پدیدآور: طبیعت گردی، شکار و تیراندازی و گزیده‌هایی از خاطرات نویسنده، رکوردها و رکوردداران شکار در ایران / نویسنده امیرحسن مظهری.
مشخصات نشر: تهران - روزنه کار، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری: ۶۶۴ ص. : مصور (رنگی) ، عکس، جدول؛ ۲۲ × ۲۹ س م.
شابک: 978-964-6728-97-4
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.
یادداشت: کتب‌نامه: ص. ۶۶۴.
سوءطهری، امیرحسن، ۱۳۲۸ - خاطرات، شکارگری، شکارچیان - ایران - خاطرات، شکار.
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۲ ط۲م۶۷۵۸ QL
رده‌بندی یوپی: ۱۳۱
شماره کتابشناسی: ۳۳۴۳۶۱۳

طبیعت گردی، شکار و تیراندازی و گزیده‌هایی از خاطرات نویسنده، رکوردها و رکوردداران شکار در ایران

نویسنده: دکتر امیرحسن مظهری
ناشر: روزنه کار
شمارگان: ۱۲۰۰ نسخه
نوبت چاپ: اول، بهار ۱۳۹۳

چاپخانه: سازمان چاپ و انتشارات
ویراستاری ادبی: فرامرز سمیعی
کمک ویراستاران: سید حامد حسینی - لیلی‌ناز مظهری
ویراستاری فنی و نهایی: دکتر امیرحسن مظهری
امور رایانه‌ای: مهدی نظری‌پور
صفحه‌آرایی: سیامک متوسل‌الحق

• حق چاپ بر اساس قرارداد فی مابین برای ناشر و مولف محفوظ است.
• هر گونه استفاده چاپی، دیجیتالی و غیره از محتویات کتاب بدون اجازه کتبی مولف پیگرد قانونی دارد.

تهران: خیابان استاد مطهری، خیابان فجر، خیابان شهید نظری، شماره ۵۲ تلفن: ۸۸۸۲۸۲۰۹
مولف: ۰۹۱۲۱۲۲۵۵۵۸

www.rowzanehkar.ir , rowzane.pub@gmail.com

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۷۲۸-۹۷-۴ ISBN: 978-964-6728-97-4

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
------	-------

۳	پیشگفتار مؤلف
	- مقدمه‌ها
۷	دکتر هدایت تاج‌بخش
۱۰	محمدعلی اینانلو
۱۳	سیروس جمالی
۱۴	دکتر اسماعیل میرفخرانی
۱۶	فرامرز سمیع
۱۸	مهدی هروی
۱۹	مهندس مجید روسی‌خانی
۲۱	دکتر مجید نواییار

• فصل اول

	- مقدمات و ملزومات ورود به عرصه سلامت شکار
۲۸	علاقه‌مندی و امکانات
۳۰	آمادگی جسمانی و بدن‌سازی
۳۲	تغذیه
۳۴	پوشاک و استتار
۳۷	تجهیزات لازم و وسایل کمپینگ
۳۹	اصول کلی جهت‌یابی در طبیعت
۴۵	ترابری و حمل‌ونقل (لوازم و فنون)
۵۶	ابزار تخصصی و روش‌های مختلف شکار
۸۳	اعتقادات و باورهای مردمی در مورد حیوانات و شکار

• فصل دوم

	- دانستنی‌های پزشکی و کمک‌های اولیه در طبیعت
۸۶	مقدمه
۸۸	کلیات
۸۹	داروها و وسائل لازم برای کمک‌های اولیه
۹۲	شکستگی‌ها، دررفتگی‌ها، جراحات و خونریزی‌ها
۹۲	۱- شکستگی‌ها
۹۶	۲- دررفتگی‌ها
۱۰۰	۳- جراحات و خونریزی‌ها

۱۰۷	ضربه‌های مغزی و شکستگی جمجمه
۱۰۹	حمله‌های قلبی در شکار و کوهنوردی
۱۱۴	فشار خون حاد
۱۱۶	شوک (Shock)
۱۲۱	احیای قلبی - ریوی (CPR)
۱۲۴	تریاز
۱۲۶	کاهش قند خون و عوارض آن (Hypoglycemia)
۱۲۸	سرمازدگی (راه‌های مقابله و درمان)
۱۳۲	گرم‌زدگی
۱۳۶	خطر صاعقه، تگرگ، سیل، طوفان، بهمن و ...
۱۳۸	واکنش‌های آلرژیک و خطر بروز حاد تنگی نفس (آسم)
۱۴۰	بیماری‌های ارتعاشات
۱۴۳	مسمومیت‌های غذایی (اسهال و استفراغ حاد)
۱۴۵	مسمومیت با سموم گیاهی (دفع آفات گیاهی)
۱۴۶	مسمومیت با مواد شیمیایی (نفوذ)
۱۴۸	مسمومیت با کنسروهای فاسد
۱۴۹	مسمومیت با گاز CO (مسمومیت خفگی)
۱۵۲	اثرات زیان‌بار نور خورشید بر پوست و چشم‌ها
۱۵۵	خطر هاری و راه‌های پیشگیری از آن
۱۵۷	پیش‌گیری از کزاز
۱۵۸	پیش‌گیری از تب مالت
۱۶۰	شناسایی قارچ‌های سمی و علائم مسمومیت با آن
۱۶۲	مارگزیدگی (شناسایی انواع مارهای سمی ایران، پیش‌گیری و درمان)
۱۷۱	عقرب‌گزیدگی
۱۷۳	خطر گزش رطیل و عنکبوت‌های سمی
۱۷۵	خطر مگس سیسبو و راه‌های پیشگیری از آن
۱۷۷	زنبور گزیدگی
۱۷۹	صدپایان، هزارپایان و خطرات ناشی از آنها
۱۸۱	شناسایی و درمان گزش انواع کک، کنه و ساس (غریب‌گذا) و ...
۱۸۴	زالو (Leech) و خطرات ناشی از آن
۱۸۶	مبارزه با پیری (Anti-aging)

• فصل سوم

- رموز و فنون موفقیت در تیراندازی و شکار

۱۹۰	مقدمه
۱۹۱	ایمنی در رابطه با اسلحه و مهمات
۱۹۶	شناسایی و کاربرد انواع تفنگ‌ها و مهمات ساچمه‌زنی

۲۱۱	رموز و فنون تیراندازی به اهداف پروازی و شکار
۲۳۵	تفنگ‌های گلوله‌زنی (کالیبرها - مهمات و فنون کاربُردی)
۲۵۲	فنون تیراندازی با گلوله به اهداف ثابت، متحرک و راه دور
۲۸۳	شکار و شکار تروفه (سوابق تاریخی و فلسفه آن)
۲۹۶	شکارهای بزرگ، خطرات و زیستگاه‌هایشان
۳۰۱	جانورشناسی و شناخت پستانداران تروفه و زیستگاه‌هایشان در ایران
۳۳۳	جانورشناسی و شناخت پرندگان قابل شکار و زیستگاه‌هایشان در ایران
۳۴۵	تشخیص تروفه‌های برتر در طبیعت
۳۴۸	انتخاب زمان و فصل مناسب برای شکار تروفه
۳۵۲	روش صحیح حفظ و انتقال تروفه از شکارگاه تا کارگاه تاکسیدرمی و اقدامات بعدی
۳۵۸	عکاسی از تروغه شکارشده در طبیعت
۳۶۴	یادی از دست‌اندرکاران سلاح و تاکسیدرمی در ایران
۳۶۶	موزه‌های شکار و اهمیت آنها

• فصل چهارم

	- گزیده‌هایی از خاطرات شکار در ایران
۳۹۶	مقدمه
۴۰۸	اولین شکار
۴۱۲	در محاصره گرگ‌ها
۴۱۷	شکار اوریال پیر (اسفراین)
۴۲۲	یک شکار ناخواسته
۴۲۷	شکار قوچ شیراز و ماجرای پلنگ فرصت‌طلب
۴۳۱	شکار مرال (گوزن اشکارکومه)
۴۳۹	شکار قوچ البرز (شکوه علفزار)
۴۴۳	شکار آهوی صورت سفید
۴۴۶	شکار پلنگ تروفه
۴۵۰	شکار قوچ اوریال (رو در رو با اوریال)
۴۵۵	شکار خرس بزرگ
۴۶۲	شکار قوچ البرز (تروفه خاص ایران)
۴۶۶	شکار گفتار شکارچی!!
۴۷۱	شکار مرال در ورزاجنگ
۴۷۷	شکار گرگ آدم‌خوار؟! -
۴۸۱	شکار قوچ ارمنی
۴۸۵	شکار کل شاخ باز (الاشاخ کل)
۴۹۰	شکار گراز تروفه در جنگل‌های تنکابن
۴۹۴	شکار کل تنها
۵۰۰	شکار کل شاخ شکسته

۵۰۷	 شکار کل تروفه بر بام مازندران!
۵۱۳	 شکار گراز در مرز ترکمنستان
۵۱۸	 شکار کبک در شاهرود و بجنورد
۵۲۵	 شکار مرغابی‌سانان
۵۲۶	 شکار مرغابی در کویر گرمسار
۵۳۱	 شکار مرغابی در مرداب انزلی
۵۳۶	 شکار غاز و مرغابی در کویر و اطراف دریاچه تنگ قم
۵۴۱	 شکار مرغابی در میامی!
۵۴۸	 شکار قرقاول در آجو، بهشت شکارچیان
۵۵۳	 خاطراتی از ماهی‌گیری در رودخانه و دریاچه صد لار و رودخانه کرج

• فصل پنجم

- رکوردها و موردداران شکار در ایران

۵۶۴	 مقدمه
۵۶۷	 تاریخچه‌ای از سوانح رکوردگیری تروفه‌های شکار در ایران
۵۶۹	 طریقه اندازه‌گیری شکار با استفاده از C.I.C
۵۷۵	 تروفه کل (نرَبز کوهی)
۵۸۳	 تروفه قوچ اوریال
۵۸۹	 تروفه قوچ البرز مرکزی
۵۹۵	 تروفه قوچ ارمنی
۵۹۸	 تروفه آهو
۶۰۵	 تروفه جبیر
۶۰۷	 تروفه مرال
۶۱۱	 تروفه گرگ
۶۱۳	 تروفه پلنگ
۶۱۴	 تروفه خرس
۶۱۶	 تروفه گراز

• ضمیمه ۱

۶۱۹	 - یادمان‌هایی از شکارچیان و تروفه‌های ایران
-----	---

• ضمیمه ۲

۶۴۱	 - برخی از رکوردهای جهانی و طراز اول شکارچیان ایران
۶۴۲	 - فهرست منابع

پیشگفتار

از سال‌ها پیش بسیاری از دوستان و آشنایان شکارچی و طبیعت‌گرد به مناسبت‌های مختلف و در مجالس و نشست‌های گوناگون از من می‌پرسیدند که چرا تجربیات و خاطرات خود را به صورت مکتوب در اختیار جوانان و علاقمندان به شکار و طبیعت قرار نمی‌دهم تا گوشه‌هایی از تاریخ طبیعی و حیات‌وحش غنی ایران و وضعیت زیست‌محیطی آن طی نیم قرن اخیر جهت اطلاع علاقمندان به رشته تحریر درآید.

این نوشتار و تشویق‌ها از سوی علاقمندان به شکار و طبیعت و تیراندازی و تقارن آن با نوشتن خاطرات و مقالاتی در زمینه شکار تروفه و انجام مسابقه در این رابطه در حیات شکار و طبیعت در اوایل دهه ۱۳۷۰ و نیز هم‌زمانی آن با سرمربیگری اینجانب در تیم‌های ملی تیراندازی به اهداف پروازی، تا به آن‌جا ادامه یافت که مرا بر آن داشت تا بطور جدی و مستمر از تابستان ۱۳۸۸ شروع به نوشتن خاطرات و نیز علوم و فنون مرتبط با طبیعت‌گردی و شکار و تیراندازی بنمایم و سعی کردم تا تجربیات بر گرفته از این قرن تلاش، گردش و کنکاش در طبیعت، در زمینه‌های مختلف و نیز خاطرات آمیخته با هدف دار خود را بصورت مکتوب در اختیار علاقمندان رهرو این راه قرار دهم تا ضمن بازگو کردن نکات ناگفته در این زمینه‌ها، جوانان علاقمند با آگاهی و بینش و بصیرت یا در این مسیرهای پر پیچ‌وخم بگذارند، که در عین شکوه و زیبایی و جذابیتی می‌تواند برای افراد ناوارد و بی‌اطلاع، مخاطره‌آمیز بوده و صدمات و تبعات جبران‌ناپذیری را به همراه داشته باشد، ضمن آن‌که بازگو کردن سختی‌ها و مشقات زندگی در طبیعت و چگونگی مبارزه و یا کنار آمدن با آنها می‌تواند در جهت رویارویی با دشواری‌های زندگی روزمره و ماشینی برای هر کسی سرمشق و الگو باشد.

امید آن‌که با نوشتن این کتاب، تا آنجا که دانش و تجربیاتم اجازه می‌دهد بتوانم بخشی از دینی را که به طبیعت و نعمت‌های بیکران سرزمینم دارم ادا کرده و نیز

بستری آماده، فرا راه جوانان و آیندگان کشورم فراهم آورده باشم.

در این جا لازم می بینم از کلیه دوستان، آشنایان، طبیعت دوستان، شکارچیان و تمامی کسانی که به هر طریق در این راه طولانی و پُر پیچ و خم مرا یاری داده اند، از جمله اساتیدی چون آقای مهندس اسکندر فیروز، دانشمندی شاخص و بین المللی با بیش از نیم قرن سابقه در امر حفاظت از حیات وحش و اکوسیستم و نویسنده ای توانا با تألیفاتی ارزنده در این زمینه ها، آقای دکتر هدایت تاج بخش پدر تاکسیدرمی نوین ایران، استاد دانشگاه و ژئولوژیست و شکارچی و موزه ساز بین المللی حیات وحش - آقای دکتر اسماعیل میرفخرائی، برنامه ساز تلویزیون و کارشناس باسابقه علوم طبیعی و زیست محیطی - آقای محمدعلی اینانلو، مستندساز، نویسنده، طبیعت گرد، شکارچی و ایران شناس معروف - آقای سیروس جمالی، نویسنده، شکارچی و از قضات خوش نام دادگستری - در بازرسی کل کشور نیز مصدر خدماتی بوده اند - آقای فرامرز سمعی از طبیعت دوستان شکارچیان قدیمی و از پیشکسوتان تیراندازی به اهداف پروازی و ویراستار ترای این مجموعه - آقای مهدی هروی صاحب امتیاز و سردبیر محترم مجله شکار و ماهیگیری - آقای مهندس مجید موسی خانی از شکارچیان جوان تروفه، عکاس طبیعت و حیات وحش و فعالان زیست محیطی و سردبیر بخش شکار و صید مجله حفاظت شکار و طبیعت - بسیاری از دوستان دیگر که اسم بردن از یکایک آنان در این مختصر نمی گنجد، تسکیر سپاسگزاری نمایم، چون بی تردید بدون تشویق ها، راهنمایی ها، پیشنهادات و حتی انتقادات سازنده آنها این بار سنگین به سر منزل مقصود نمی رسید.

دکتر امیر حسن منبری

سپاسگزاری

در راه تألیف و آماده‌سازی این کتاب، دوستان و آشنایان دیگری نیز با راهنمایی‌ها، تذکرات و تشویق‌های خود، نگارنده را کمک و یاری نمودند که لازم می‌باشد بدین وسیله در این جا از یکایک آنان صمیمانه تشکر و قدردانی نمایم.

اسامی این عزیزان به ترتیب حروف الفباء به قرار زیر است :

محمدعلی اینانلو - دکتر هدایت تاج‌بخش - سیروس جمالی - سیدحامد حسینی - فرامرز سمیعی - میسکا بیانی - خسرو سیمونیان - هراند طهماسیان - محمدمهدی فخری‌زاد - مهندس اسکندر فیروز - وحید کاظمی - سیامک متوسل‌الحق - دکتر مسیح مهدی - لیلی‌ناز مظهری - دکتر بهرام معظمی - مهندس مجید موسی‌حانی - مهدی نظریور - دکتر مجید نواییان - دکتر فریدون وزیری و مهندس مهرداد بروی.

تصاویری از موزه طبیعت و حیات وحش ایران - دارآباد (تاکسیدرمی‌ها و پردازش از دکتر هدایت تاجبخش)

در جاده عشق

دکتر هدایت تاجبخش

در سال ۱۳۱۹ (هش) در خانواده‌ای که اهل شکار و دوستدار طبیعت بود، متولد شدم و از همان کودکی علاقه به حیوانات خانگی که در باغچه‌ها آزادانه رفت و آمد می‌کردند، در من شکل گرفت. دیدن هر روزه مرغ و خروس و انواع کبوتران و سگ‌ها، موجب شدند که در محیط منزل، الفتی با آنان پیدا شود، در کنار آن نیز به هم‌سفری با دوستان خود برای شکار به صحرا و طبیعت‌گردی می‌رفت من نیز به تفنگ و قانون شکارگری آشنا شدم و معمولاً صحبت‌های اصلی این سفرها، در مورد شکار و شکارگران و خصوصیات تفنگ و از این قبیل بود که موجب می‌گردید بر اطلاعات و دانش من در این زمینه‌ها افزوده شود.

در همان هنگام پرواز آن‌ها زیبا که جراحی داشتند و با بال مجروح قدرت پرواز نداشتند مرا بر آن بستند که به مداوا و معالجه آنان بپردازم. این نیز علاقه و کنجکاوی مرا به نوع زندگی و تفنگ و رفتار پرندگان، برانگیخت و ۲۸ سال تحصیل و تحقیق و مطالعه در داخل و خارج کشور را در زندگی من رقم زد. که مجموعه‌ای از طبیعت‌گردی و شکار، تهیه نمونه‌های باکتری با تاکسیدرمی، رکوردها و تجهیز موزه‌های تاریخ طبیعی در داخل و خارج کشور را در کارنامه کاری من قرار داد.

در این جاده عشق، دوستان متعددی در زندگی یافته‌ام که نقطه مشترک همه آنان عشق و علاقه به طبیعت‌گردی و شکار بود و هم‌کام در این جاده، گذرانِ عمر بسیار نموده‌اند. از شاخص‌ترین این دوستان آقای دکتر امیرحسن مظهری می‌باشد، متولد ۱۳۲۸ که در خانواده‌ای دوستدار طبیعت و شکار پرورش یافته و از همان دوران کودکی در جاده عشق قدم برداشته است. سال ۱۳۴۱ در سن ۱۳ سالگی قهرمان تیراندازی با تفنگ خفیف در فاصله ۵۰ متر در میدان تیراندازی امجدیه گردید. در سال ۱۳۴۶ در سن هجده سالگی مبادرت به تهیه تفنگ ساچمه‌زنی و گلوله‌زنی تموده و شروع به تیراندازی و شکار پرندگان و حیوانات، توأم با احترام به قوانین صید و شکار در این زمان برایش شکل گرفت. در سال ۱۳۵۳ همزمان با

فارغ التحصیلی در طب عمومی از دانشگاه ملی (شهید بهشتی)، در بازی‌های آسیائی که در تهران برگزار گردید بعنوان عضو تیم ملی در رشته تیراندازی به اهداف پروازی شرکت نمود. در سال ۱۳۶۰ تخصص پزشکی خود را در رشته داخلی و قلب اخذ نمود. با شروع جنگ تحمیلی عازم آذربایجان غربی شد و پس از مدتی اولین مطب خود را در تنکابن مازندران دایر نمود.

در مازندران به شکار پرندگان و حیوانات بزرگ و پیر که رکورد نیّر بودند پرداخت که بسیاری از آن شکارها تاکسیدرمی شده و امروزه زینت‌بخش موزه‌ها می‌باشند و هرروزه مورد توجه بازدیدکنندگان و علاقمندان قرار می‌گیرند.

در سال‌های ۸۳-۱۴۰۰ نیز سرمربیگری تیم ملی در رشته‌های مختلف تیراندازی به اهداف پروازی را بر کلاس‌ها آموزشی خود ثبت نمود.

در طول ۴۰ سال که ایشان موسس دارم و سفرهای متعددی را که باتفاق به شکار رفته‌ایم، او را شکارچیز و طبیعت‌گردی علاقمند و بیقرار و دلسوز محیط زیست یافتیم که با برخورداری از جسم سالم و ورزشکار و قانونمند و بسیار پرانرژی و با در اختیار داشتن وسائل و تجهیزات مناسب و کافی در خصوص کمپینگ، وسایط نقلیه، دانش پزشکی، تکنیک‌های صحیح ترسازنی و گلوله‌زنی و با استفاده از فنون و رموز تخصصی در شکار و طبیعت‌گردی؛ در جاده عشق اهتمام لازم را از خود نشان داده است و بی‌اغراق عشق و علاقه به تجربیات ایشان در زمینه‌های مختلف این رشته‌ها حتی در سطح بین‌المللی هم‌نظیر می‌باشد.

از دیگر توانائی‌های ایشان در امر طبیعت‌گردی و شکار می‌توان به موارد مهم دیگری نیز اشاره نمود که می‌تواند برای علاقمندان به این عرصه، بسیار استفاده و سرمشق و الگو قرار گیرد.

آشنائی کامل با فنون تیراندازی به اهداف ثابت و متحرک و راه دور - شکار تروفه و رکورد - شناخت فلسفه شکار، اکولوژی و شناخت پستانداران تروفه و زیستگاه‌های آنان - اکولوژی و شناخت پرندگان قابل شکار و زیستگاه آن‌ها در ایران - تشخیص تروفه‌های برتر در طبیعت - انتخاب فصل و زمان مناسب برای شکار تروفه - آشنائی با هنر عکاسی و فیلم‌برداری در طبیعت - اندازه‌گیری، پوست کندن، نمک سود کردن تروفه‌ها و انتقال صحیح از شکارگاه تا کارگاه تاکسیدرمی شامل بسته‌بندی، تاریخ، نام محل شکار و شماره‌گذاری - آشنائی با روش‌های استاندارد اندازه‌گیری تروفه‌ها - شناخت رکوردها - شناخت گویش‌های محلی - احترام و اجرای قوانین شکار و صید.

دانش و اطلاعات آقای دکتر مظهري همراه با ساير توانائي‌هاي ايشان در طبيعت‌گردی و شکار موجب گردید تا مجموعه‌ای از موارد متعدد و متنوع که در امر شکار و طبيعت‌گردی می‌تواند بعنوان دایره‌المعارف مورد استفاده علاقمندان و دوستداران این مقوله قرار گیرد، توسط ايشان برای نخستین بار به رشته تحریر درآید که مسلماً مرجع صحیح و مناسبی در این خصوص خواهد بود که از سوی دانش‌پژوهان و دانشجویان این رشته‌ها مورد استقبال قرار خواهد گرفت. در یکصد سال اخیر، کتاب‌های متعددی که حاوی خاطرات شکار افراد مختلف بوده به رشته تحریر درآمده که متأسفانه فقط کشتار حیوانات و پرندگان را به خوانندگان منعکس نموده‌اند.

کتاب آقای دکتر مظهري علاوه بر بخشی که خاطرات آموزنده شکار را دربر دارد، حاوی نکات آموزشی فراوانی در اکثر موارد مرتبط با طبيعت‌گردی و شکار می‌باشد که تقریباً در هیچ‌یک از کتاب‌های دیگر در این زمینه مشاهده ننموده‌ام و لذا علاقمندان و دوستداران شکار و طبيعت‌گردی خواندن این مجموعه را توصیه می‌نمایم و امیدوارم که بهره و آموزش مناسب را با خواندن این کتاب کسب نمایند.

شخصاً دردان این تلاش مسئولانه آقای دکتر مظهري می‌باشم که با وجود حرفه مقدس و مشغله پزشکی و درمان بیماران، اوقات بسیاری را که در امر طبيعت‌گردی و شکار صرف کرده، در قالب مجموعه‌ای غنی و کامل و بی نقص، به دوستداران و علاقمندان به جاده عشق در طبيعت‌گردی و شکار اهداء نموده است. با آرزوی توفیقات روزافزون ایشان.

چه کسی باید این کتاب را می‌نوشت؟

محمدعلی اینانلو

بی‌تردید نوشتن چنین کتابی کاملاً لازم بود و جای خالی آن احساس می‌شد، واقعیت این است که برپرس اروپائی‌ها و آمریکائی‌ها، طبیعت‌دوستان نسل ما و نسل پیش از ما علاوه چندان برای به‌جا گذاشتن یادگاری علمی و فرهنگی نداشتند، جستجوی کمی می‌راهد به این مهم پی ببریم، آن‌ها حاضر بودند که روزها و شب‌های طولانی در گرما و سرما، در برف و یخبندان و شیب‌های طولانی کوه‌های بلند را طی کنند، زحمات و مرارت‌های بسیاری در طبیعت بکشد اما حاضر نبودند که حتی ساعتی را برای گرفتن چند عکس خوب یا نه‌شتن یک سفرنامه یا دفترچه خاطرات صرف‌کنند، به این دلیل است که کتابخانه‌های ما در مورد داشتن چنین آثاری، مگر به‌طور استثناء بسیار فقیر هستند. به عنوان مثال کتاب‌های ارزشمند آقایان منوچهر ریاحی و اسکندر فیروز را می‌توان نام برد. ما چند طبیعت‌دوست ایرانی دیگر را سراغ دارید که اثری این‌چنین از خود به جای گذاشته باشند؟ بنابراین جای چنین کتابی در میان مجموعه کتاب‌ها، بخصوص کتاب‌های جوانان خالی بود، کتابی که راهنمایی جامع و کامل و صدیق و صادق باشد برای جوانانی که تشنه آموختن‌اند و تشنه جذب عصاره تجربه‌های نسل‌های پیش از خود.

دکتر مظهري را سال‌هاست که می‌شناسم، شاید حدود چهل سال، بیش ازیمی از زندگیمان را باهم گذرانده‌ایم. آن‌زمان که به شکار می‌رفتیم بسیاری از کوه‌ها، جنگل‌ها و دشت‌ها و کویرهای شمال و جنوب و غرب و شرق و مرکز ایران را با هم زیر پا گذاشتیم و چه خاطرات شیرینی که از این سفرها داریم و از آن‌جا که براساس قول قدیم مرد را باید در سفر شناخت، او را خوب می‌شناسم، امیرحسن مظهري همانند هر انسان دیگری دارای خصلت‌های مثبت و منفی می‌باشد، اما آن خصیصه‌ای که در طی همه این سال‌ها در او بارزتر دیدم، دقت، وسواس و ریزینی بود در مورد مسائلی که می‌نوشت یا می‌گفت و همین خصائص را در مورد نوشتن این کتاب حفظ کرده است، صرف‌نظر از حق دوستی قدیمی، می‌توانم شهادت بدهم که تمامی

سر فصل‌ها، موضوعات، مطالب، نکات و آموزش‌های این کتاب همه درست و مطالعه شده است و خواننده کتاب می‌تواند به آن‌ها اعتماد کرده و آن نکته‌ها را در بیابان به کار ببندد.

علاوه بر دقت و ریزبینی فراوان، چیزی که در این کتاب به صورت بارز به چشم می‌خورد آمیزه علم و عمل نویسنده بوده است. تمامی مطالبی که در این کتاب آمده علاوه بر مطالعات آکادمیک عمیق از پشتوانه تجربی فراوانی نیز برخوردار است؛ چرا که نویسنده همه آن نکات را در سال‌های طولانی در طبیعت بودن، شخصاً آزموده است. اگر از پزشکی سخن می‌گویند خود پزشک حاذقی است، اگر از امداد و کمک‌های اولیه در بیابان می‌گویند خود بارها و بارها در شرایط بسیار سخت و با کم‌ترین امکانات بیماران بسیاری را معالجه کرده است، اگر از تیراندازی، گلوله و ساچمه می‌گویند خود هزاران گلوله دور و نزدیک در شرایط گوناگون انداخته و کم‌کم آن را آزموده است و سال‌ها قهرمان و مربی تیراندازی در رشته‌های تیر و اسکیت بوده است، اگر از رانندگی بیابان می‌گویند خود یکی از بهترین راننده‌های بیابان بوده است، اگر از نحوه کمپینگ و ماندن در بیابان می‌گویند خود صدها بار در شب بیدار است، سرما و گرما در کوه و جنگل و دشت و کویر را آزموده است، اگر از پرندگی و سگ‌داران می‌گویند خود یک زیست‌شناس آکادمیک و تجربی است و اگر...

علاوه بر همه این‌ها، طرقات شکار و بیابان او هم شنیدنی و آموزنده است و دقیقاً به همین دلیل است که گفتم بی‌تردید نوشتن چنین کتابی لازم بود اما چه کسی بنویسد مهم بود. صرف نظر از سابقه دوستی طولانی، مسلماً یکی از افرادی که شایستگی نوشتن چنین کتابی را دارد، دکتر مظهری است و کتاب پیش‌رو بی‌تردید می‌تواند راهنمایی علمی و عملی برای طبیعت‌دوستان و بخصوص جوانان باشد.

اما در خاتمه لازم است که به یک نکته اشاره کنم. یکی از دوستان که از نوشتن چنین کتابی باخبر شده‌اند عقیده دارند که مبحث شکار نمی‌بایست در این کتاب بیاید اما نظر من این چنین نیست، خود من دیگر به شکار نمی‌روم اما شکار را به عنوان یک واقعیت تاریخی و موجود اجتماعی می‌پذیرم. هرگز نمی‌بایست واقعیتی اجتماعی را نادیده گرفت بلکه می‌بایست در راه اصلاح و قانون‌مندی آن کوشید. در این کتاب نیز خاطرات و مطالب مربوط به شکار نه از سر مباهات و داستانسرایی بلکه به عنوان تاریخچه‌ای از سیر تطور رو به انحطاط حیات وحش گرانبهای ایران و تشویق به شکار تروغه در راه حفظ و احیای نسل جوان‌تر حیوانات برای ادامه

نسل نوشته شده و لاغیر، علاوه بر این فراموش نکنیم بسیاری از مناطق موجود طبیعی که هم‌اکنون سازمان حفاظت محیط زیست سعی در حفاظت آن‌ها را دارد و از معدود مناطقی هستند که هنوز می‌توان آثاری از طبیعت و حیات وحش تقریباً بکر را در آن‌ها یافت، یادگار شکارچیان هستند. شکارچیان نظیر «منوچهر ریاحی» و «اسکندر فیروز» و دیگران که عاشقان راستین طبیعت و حیات وحش بودند. هم‌اکنون نیز اگر سازمان حفاظت محیط زیست وظیفه خود را با انجمن حمایت حیوانات اشتباه نگیرد، شکارچیان به دلایل بسیار می‌توانند بهترین حافظان و حامیان طبیعت و حیات وحش باشند.

www.ketab.ir

توصیه اکیدا!

سیروس جمالی (س.ج. طوفان)

با عشق و علاقه وافر به طبیعت و حیات وحش این سامان، پس از راهاندازی تشکیلات کانون شکار در کرمانشاه در معیت و با همت زنده‌یاد سپهبد نصرالهی که به مرور سازمان محیط زیست نامیده شد همواره به نحوی با این سازمان ارتباط داشته و با نوشتن زاید بر هشتاد مقاله در مجله شکار و طبیعت و بعضاً با نام مستعار س.ج. طوفان در اعتلای آن سازمان کوشیده و آنچه شرط بلاغ بوده است گفته و نوشته است. حال در زمان اشتغال در سازمان بازرسی کل کشور در زمان ریاست استاد ارجمند دکتر مرتضی آیتا... محقق داماد بعد از بازرسی از سازمان حفاظت محیط زیست، ضمن ارائه نامه ها، مشکلات، نواقص، ناکامی ها و علل و جهات آن را در گزارشی مفصل و مستند متذکر گردیده‌ام.

با تمام این سوابق و ناامیدی ها، با مطالعه کتاب حاضر، نگاشته دوست ارجمند و طبیب حاذق آقای دکتر امیرحسین مظهری که فی الواقع عاشق و دلباخته طبیعت و حیات وحش این مرز و بوم اند، بعد از تعارف آگاه از طبیعت و فنون شکار و شکارگری و تیراندازی و صاحب عنوان در زمین‌ها بوده و با وجود اشتغال به امر خطیر طبابت بنا به اصرار مکرر دوستان و دوستان به تدوین آن نمود و سرانجام تجربیات ارزنده شان را که از هر جهت می‌تواند به مردم زمین‌ها برای اهل شکار و طبیعت کارساز و مؤثر باشد در اختیار مشتاقان گذاشت. امیدوارم که مطالعه این اثر جامع و مانع که آنرا اکیداً توصیه می‌نمایم، علاوه بر راهنمایی طبیعت‌گردان انشاء... موجب رفع بسیاری از مشکلات اهل شکار و متولیان و مراجع وابسته به شکار و طبیعت قیز بشود.

دریچه‌ای به طبیعت و شکار ایران

دکتر اسماعیل میرفخرائی

از کودکی کلمه شکار تأثیر بسیار منفی در ذهن من ایجاد می‌کرد، تجسم آهوی در حال جان کندن چشمان پرشش‌گر حیوان که چرا من؟ گناه من چه بود، چه کسی بچه آهو را پس از من نگهبان است؟ و ده‌ها تصویر غمبار دیگر از شکار که مرا جداً از این امر بیزار می‌کرد.

زمان گذشت و با دوستانِ هم‌رامی در سیار سالی مواجه شدم که عده‌ای از آنان شکارچی بودند. این آشنائی از طریق شکار و تلویزیونی‌ام محمدعلی اینانلو میسر شد. یکی از این دوستان و شاید برتر است، این‌ها دکتر مظهری‌ست. در آشنائی‌های اولیه از خود می‌پرسیدم که چگونه است که سال‌ها عمر خود را صرف علم پزشکی کرده و هم طبیعت انسان را می‌شناسد و هم طبیعت را! خود شکار می‌کند؟ مگر او بدن‌بال علمی نرفته است که آلام زخمردهای جسمی بشر را کم کند، چرا خود با تیری که بسوی یک حیوان در طبیعت می‌اندازد در آن حیوان را حس نمی‌کند؟

با این‌گونه جدال‌ها در ذهن، حتی در یکی دو سفر با اینانلو و مظهری‌ست سفر شدم. اینانلو مدت‌ها بود دوربین را جایگزین تفنگ کرده بود، نه بدلیل مخالفت با شکار بلکه بدلیل مسئولیتی که برای انتقال دانشش بدیگران از طریق تلویزیون داشت. مشاهدات این سفرها اطلاعات مرا به نسبت به رفتار شکارچی‌ها تغییر داد.

دیگر مظهری را یک شکارچی بیرحم ندیدم. او را در صحنه طبیعت بسیار آگاه و منطقی یافتم. حتی تا حد زیادی او را یک انسان احساساتی دیدم که از شکار بی‌رویه روگردان است. او می‌داند که چه فصلی به شکار برود، کدام موجود را که ادامه زیستن برای خود جانور و محیطش مفید نیست نشانه برود، او می‌داند که چگونه نشانه رود که جاندار بدون زجر خلاص شود، او با دوربین خود بطور دقیق می‌فهمد که حدود سنی شکار و جنسیتش چیست؟ فهمیدم که او یک شکارچی

بی تفاوت نیست او در طبیعت دست چین می کند، همانگونه که حیات وحش، خود انتخاب می کند، کدام بماند و کدام برود. این یک واقعیت است که ما جانداران روزی پایان حیاتمان فرا می رسد. حال سؤال اینست که اگر روزی طبیعت متوجه شود که دیگر موقع ماندن نیست، خود کار را تمام می کند و اگر هم صدایی و هم سویی با طبیعت انگیزه شکار باشد دیگر نباید آنرا یک پدیده غیر انسانی دانست.

سالها بازدید و کار بر روی فیلم های طبیعت بمن نشان داد که علیرغم آن غم انگیز از شکار شدن بچه آهو توسط شیر نه تنها هیچ کینه ای از شیر در دل نداشته باشم بلکه عمل او را کاری در جهت ادامه حیات و راز بقا بدانم، آخرین سئوالی که می ماند اینست که آیا انسانی که نیاز به تغذیه از راه شکار ندارد چرا شکار کند؟

پاسخی که می یابم اینست که اگر شکار در راستای طبیعت و با دانش طبیعت، چنانکه در این کتاب بدقت آمده است صورت پذیرد، امریست که در جامعه مدرن امروز که انسانها را موجوداتی بی صبار و گوشتآلود و پر از چربی ساخته، می تواند راهی بسوی سلامتی و بقای انسان طبیعی باشد. انسانی که بجای نشستن در شهرها و شیرها بمن طبیعت می رود و با درک از طبیعت، طبیعت واقعی خود را می یابد و ضمناً از حق محاز خود از طبیعت نیز استفاده می نماید.

این کتاب نه تنها راهنمایی برای طبیعت گردان است، بلکه دریچه ایست برای شناخت جهان طبیعی و پیشنهادیست غیر مستقیم به فاصله گرفتن از شهرهای آلوده بزرگ و دوری از آلودگی و شورش شهری. حفظ آثار طبیعی ملی در موزه ها و جایگزینی زن های جوان تر از طریق شکار راهیست.

با این امید که روزی شهرنشینی تصمیم گیرنده برای محیط زیست ایران نیز با مطالعه این کتاب درک واقعی و بهتری از محیط زیست کشورمان بدست آورند.

یادگاری برای سالیان بسیار

فرامرز سمیعی

نزدیک چهل سال است که دکتر امیرحسین مظه‌ری را می‌شناسم. از دوران جوانی‌مان که کوه و دشت را پیموده‌ایم، حاصل این همه سال دوستی، شناختی ژرف از حالات و روحیات وی است. شناختن کامل از توانائی‌هایش در زمینه‌های مختلف تیراندازی و شکار و طبیعت و در مهارتش در علم طب و تشخیص‌های اکثراً کاملش و اینکه که حاصل این همه تجربه‌ست و اندوخته‌ها را در تألیف کتابی کامل و شامل به کار می‌گیرد، ناگزیر به اعترافم که گاهی به دست بکاری سترگ می‌زند اما می‌دانم که تمامی دانش و توانش را درین راه به کمک گرفته تا حاصلی در خور، ازین محصول بی‌شمار به خوانندگان مشتاق عرضه کند. تیراندازی امیرحسین را همواره ستوده‌ام، در گلوله‌زنی دقیقی بی‌نظیر دارد، بارها در شاه‌جنگ‌زنی‌های دقیق و بعید بوده‌ام، به همین روی، در تیراندازی ساچمه و به تعبیری هوانی نیز، بسیار ماهر و خلاق و نمونه است.

درباره علم پزشکی او نظری کارشناسانه ندارم، این امر را به همکاران پزشکی‌اش وا می‌گذارم، چرا که این حیطه دیگر در تخصص و شناسایی من نیست، اما در این امر نیز همواره طبابتش، لااقل درباره شخص من، بی‌اشتباه و کارساز بوده است. با همین دلایل، هنگامی که ویرایش کتاب جامعش را به من که سالها درین حیطه فعالیت داشته و دارم، پیشنهاد کرد، می‌دانستم که می‌توانم با میل و رغبت به این کار دست بیازم.

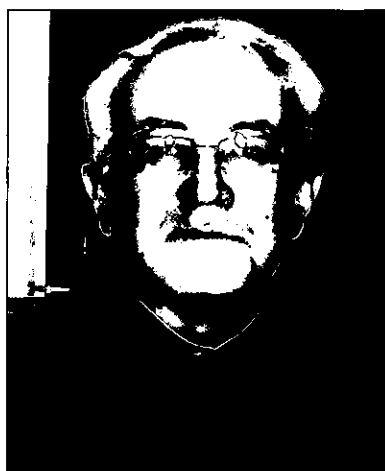
دراین راستا، مانند تمامی آثار دیگر که به من سپرده شده، قصد ندارم که ترکیب و شیوه نوشتاری وی را تغییر دهم، سعی در آن دارم که چهارچوب و شکل جملات و کلامش را حفظ کنم و تنها به معنای اصلی کلمه ویرایش درین مورد اقدام کنم، این امر به من و او این فرصت را می‌دهد که با زبان اصلیش با مخاطب گفتگو کنیم و شاید فرصتی دیگر برای من نیز باشد که پس از این همه سال با زبانی دیگر از او یعنی، زبان نوشتارش نیز آشنایی کامل بدست آورم.

امید آنکه، سعی او و همت والایش و نیز یاری اندک من، کتابی به خوانندگان
و مخاطبانش عرضه کند که سالیان بسیار در یادها و نیز در کتابخانه‌های مشتاقان
بیادگار باقی بماند.

www.ketab.ir

کتابی که جامع است

مهدی هروی (سر دبیر مجله شکار و ماهیگیری)

چندی بود هر بار که دیدش می‌رفتم او را مشغول نوشتن می‌دیدم تا این که گفت مشغول نوشتن کتابی است برای شکارچیان، کتابی که جامع است و برای طبیعت گردان و ماهیگیران نیز به کار می‌آید. خوشحال شدم، چرا که این بار کسی می‌خواست بنویسد که تجربه دانشم راوان در این زمینه دارد و مهم این که سبک نوشتن او را بارها دیده و از این کتاب او همیشه تحسین کرده بودم.

تجربه گرانمای کسانی که سالها در این سرزمین به دارند ارزشمند است و نمی‌توان آن را انکار کرد و بی تفاوت از کنار آن گذشت، به کسانی نمی‌توان به این تجربه‌ها دست یافت و اگر نتوان از دیگری آن را کسب کرد باید سالها بدنبال آن بود، بویژه صحبت از مطالبی است که ممکن است از مشکلات اساسی ما باشند که سالهاست با آن دست بگریبانیم و علت آن را نمی‌دانیم و به آن توجه نداشته‌ایم. راهنمایی‌هایی برای آنکه بهتر باشیم و پربارتر و سالم‌تر، بر دانشم بیفزاییم و دانسته‌تر گام برداریم.

نیم قرن با طبیعت، حیات وحش و تیراندازی

مجید موسی خانی

باعث افتخار است که در وصف استاد، دست به قلم شده‌ام. همیشه به جرأت بیان داشته‌ام که استاد دکتر امیرحسن مظہری، گنجینه‌ای از تجارب و اطلاعات گرانها در زمینه طبیعت، شکار و حیات وحش می‌باشند. من و نسل من، خاطرات تیراندازی‌های تروغه ایشان را آن زمانی که در مجلات به چاپ می‌رسید، کلمه به کلمه می‌خواندیم و از محضر ایشان درس می‌آموختیم.

آنکه به مدت یار گشت و سالیانی در رکاب ایشان به شکار و ماهیگیری و طبیعت‌گردی پرداختیم، و آنچه دیدم سراسر علم و آگاهی و تجربه و شناخت، در مورد شکار و تیراندازی‌های ایران و هنر و علم تیراندازی بود.

وقتی کلمه شکار به میان می‌آورم، منظورم مجموعه‌ایست از علوم و فنون و مواردی چون؛ رانندگی، کمان و سربان و کویر، اقامت در شرایط سخت طبیعت، مسائل پزشکی و هنر زنده ماندن، فنون کوهنوردی، شناخت شکارگاه‌ها و تروغه‌های برتر، نحوه عکاسی از حیوانات، شناخت حیات وحش، تیراندازی صحیح و با تکنیک و از همه مهم‌تر مدیریت شکار و حیات وحش. اصول صحیح شکار به لحاظ حفظ نسل حیوانات و مطابق با شرایط حفاظتی شکار که بصافاً در التزام ایشان بیش از این موارد را دیده‌ام.

در کنار اینها باید اشاره کنم به قدمهای بزرگ فرهنگی و فرهنگسازی‌هایشان در مورد شکار تروغه که باعث شد تا خیل عظیمی از شکارچیان، بجای کشتار و توجه به کمیت، به شکار تروغه (حیوانات نروپیر) و برگزاری مسابقات شکار تشویق شوند که این به نوبه خود دارای اهمیت آموزشی در راستای حفاظت از حیات وحش می‌باشد.

در خاطرات شکار ایشان، علاوه بر تاریخچه‌ای از واقعیت‌های وضعیت حیات وحش نیم قرن اخیر و تاریخ طبیعی این مرزوبوم، دنیایی از درس علم و اخلاق و

جوانمردی در شکار نهفته است، که خواندن آن را علاوه بر شکارچیان به تمامی دوستداران طبیعت و غیر شکارچیان نیز توصیه می‌نمایم.

خاطر نشان می‌سازم که بدون کوشش‌های خستگی‌ناپذیر، همت والا، تجربیات گران‌بهای ۵۰ ساله در زمینه‌های مختلف (طبیعت، حیات‌وحش و تیراندازی) و نیز بدون ارتباطات وسیع و مردمی ایشان با جامعه شکارچیان و طبیعت‌گردان، امکان تألیف و تدوین چنین کتابی هرگز میسر نمی‌گردید.

www.ketab.ir

چرا به این کتاب علاقه‌مند شدم؟

دکتر مجید نواییان، مدیر موزه دارآباد، دی ماه ۱۳۹۲

اینجانب در تیر ماه سال ۱۳۹۶ مدیریت مجموعه طبیعت و حیات وحش ایران-دارآباد را بر عهده گرفتم و مشاهده کردم که این مجموعه دارای پتانسیل بالایی است و می‌بایست با اجرای ایده‌های نو و رفع نقاط ضعف از آن استفاده کرد و بدین ترتیب اثری ماندگار برای آیندگان ایران زمین به یادگار گذاشت. با بررسی‌های اولیه دریافتیم که موزه دارآباد در ابتدا با یک بنای درست و منطقی شکل گرفت اما سلاطین محلی و مدیریتی و جابجایی‌های مکرر مدیران غیر مرتبط در طی زمان، آن را از هدف اصلی خود دور کرده است. اینجانب بیست و چهارمین مدیر موزه دارآباد و در این میان تنها دومی هستم که دارای مدرک تحصیلی دکتری در رشته زیست‌شناسی جانوری و ساله ۱۰ ساله در مدیریت محیط زیست می‌باشد. بنابراین انتظارات و توقعات از اینجانب این است که رویکرد علم محوری داشته و با وجود سختی‌ها کم‌کم موزه را به جایگاه اصلی خود برسانم زیرا که موزه دارآباد، نماد و ذخیره گاه حیات وحش ایران بود و این امر یکی از دلایل علاقه‌مندی اینجانب به این کتاب می‌باشد که به دلایل بسیار با موزه‌داری در ارتباط است.

در سال ۱۳۸۱ در موزه حیات وحش هفت سال مشغول به کار شدم و از آن زمان تاکنون همواره در زمینه محیط زیست طبیعی و موزه‌داری دارای سوابق مدیریتی می‌باشم. از سال ۱۳۸۳ که در دانشگاه به عنوان استاد رشته جانورشناسی در گرایش فیزیولوژی جانوری تدریس می‌کنم، همواره یکی از مشکلات و معضلات اساسی در زمینه حیات وحش ایران را نبود یک منبع و مرجع صحیح جهت نمونه‌های زیستی ایران می‌دانم. در دوران دانشجویی همیشه مجبور بودیم از سرفصل‌های دانشگاهی، اسم حیوانات خارجی را یاد بگیریم، در صورتیکه معتقدم ایران به لحاظ تنوع جغرافیایی و اقلیمی، دارای تنوع زیستی بی نظیری از گونه‌های گیاهی و جانوری است. برای مثال در شهر تهران شما می‌توانید در یک روز در پیست شمشک روی برف اسکی کنید و در همان روز در پیست آزادی اسکی روی آب را تجربه کنید،

یعنی دو ورزش مربوط به دو فصل مختلف سال در یک مکان و در یک زمان به دلیل وجود اقلیم متنوع امکان پذیر است، در نتیجه می‌توان گفت فون (پوشش جانوری) و فلور (پوشش گیاهی) سردسیری و گرمسیری را با هم در کشور موجود داریم. البته در خصوص حیات وحش ایران، کتاب‌های خوبی مثل نخجیران، پستانداران ایران، پرندگان ایران، خزندگان ایران و کتاب‌هایی از این دست که حاوی اطلاعات مفیدی هستند، منتشر شده است؛ اما از ابعاد مختلف به این موضوع پرداخته نشده و فقط بیوسیستماتیک می‌باشند. تا اینکه متوجه شدم آقای دکتر مظهري، عصاره عمرشان در زمینه طبیعت گردی، پزشکی، تیر اندازی، گردشگری و تاکسیدرمی را به صورت کتابی جامع گردآوری کرده‌اند و قصد چاپ آن را دارند. اینجانب، تعاریف، اوصاف، تجربه و دانش ایشان در زمینه تیراندازی، پزشکی طبیعت، حیات وحش ایران و نیز رکوردها، سطح بالای نامبرده در زمینه شکارهای مختلف تروفه را از افراد صاحب‌نظر در دو دهه‌ای مختلف خدمت، از جمله زمان مدیریتم در موزه هفت چنار، مسئولیت محیط زیست منطقه و همچنین زمانی که مشاور معاونت محیط طبیعی اداره کل استان تهران بودم و به همین جهت برای چاپ این کتاب مشتاقانه منتظر بودم تا اینکه اخیراً به من که این کتاب نهایی شده و در حال آماده سازی برای چاپ است.

این مجموعه حاوی اطلاعات بی نظیری در زمینه طبیعت گردی، حیات وحش، گردشگری، پزشکی طبیعت، تیراندازی، نسخه به روز رکوردداران ایران و مطالب بسیار ارزنده دیگری است که از هر حیث این کتاب را از سایر کتب، ممتاز می‌سازد. من معتقدم این کتاب با استقبال خوبی مواجه خواهد شد. مورد توجه علاقمندان زیادی قرار خواهد گرفت. از این رو مطالعه این کتاب را به مدیران محیط زیست، شیلات، جنگلداری و موزه داران توصیه می‌کنم. خواندن این کتاب می‌تواند برای اساتید، دانشجویان و علاقمندان به گردشگری و طبیعت ایران نیز بسیار مفید باشد.